

Till kommun- och stadsstyrelserna
och samkommunernas styrelser

Beställaransvarslagen och lagen om utstationerade arbetstagare ändras 1.9.2015

Republikens president stadsfäste 22.5.2015 de ändringar (RP 161/2014 rd) som riksdagen godkänt 11.3.2015 gällande lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006) och lagen om utstationerade arbetstagare (1146/1999). Lagen om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (678/2015) och lagen om ändring av lagen om utstationerade arbetstagare (679/2015) träder i kraft 1.9.2015.

Målet för beställaransvarslagen är att minska de skadliga effekter som grå ekonomi och illojal konkurrens har. De aktuella ändringarna skärper beställarens ansvar genom att försummelseavgifterna höjs och bestämmelserna om förhöjda försummelseavgifter för byggverksamhet utvidgas till att omfatta alla verksamhetsområden. Utredningsskyldigheten kommer i fortsättningen även att omfatta en utredning om ordnandet av företagshälsovården. Den nuvarande tillsyns- och rättspraxisen skrivs in i lagen. Beställarens ansvar utvidgas delvis till att gälla avtalsperioden.

I cirkuläret behandlas de ändringar som påverkar kommunens skyldigheter när kommunen är beställare. Lagändringarna gäller avtal med underleverantörer och hyrd arbetskraft som ingås 1.9.2015 eller senare.

Närmare upplysningar:

E-postservice: upphandling@kommunforbundet.fi

Jonna Törnroos, 040-566 7770, jonna.tornroos@kommunforbundet.fi

Juha Myllymäki, 050-648 94, juha.myllymaki@kommunforbundet.fi

Marko Rossi, 050-568 8247, marko.rossi@kommunforbundet.fi

Beställaransvarslagen

Undantag från tillämpningsområdet (4 § har ändrats)

Den nedre gränsen i euro för när beställaransvarslagen ska tillämpas höjs med ett belopp som motsvarar indexjusteringen så att lagen i fortsättningen inte tillämpas på underleveransavtal vars värde utan mervärdesskatt understiger 9 000 euro.

Annan lagstiftning om beställarens skyldigheter (ny 4 a §)

I och med ändringarna i beställaransvarslagen och lagen om utstationerade arbetstagare ökar regleringen i fråga om beställaren och beställarens avtalspart. För att det ska vara lättare att skapa en helhetsbild av beställarens och avtalspartens skyldigheter har det i beställaransvarslagen införts en ny 4 a § med en hänvisning till lagen om utstationerade arbetstagare.

Ändringar i utredningsskyldigheten

Beställarens utredningsskyldighet har ändrats på följande sätt:

Beskattningsuppgifter (5 § 1 mom. 3 punkten har ändrats)

I fortsättningen ska beställaren i första hand utnyttja det offentliga skatteskuldsregistret för att fullgöra sin utredningsskyldighet i fråga om skatteuppgifterna. Skatteskuldsregistret är en offentlig tjänst där beställaren själv kan inhämta uppgifter om skatteskulder hos företag och näringsidkare samt dödsbon som idkar näringsverksamhet. Man behöver inte identifiera sig för att kunna söka uppgifter om företagets skatteskulder. Däremot bör man identifiera sig med Katso-koder om man vill se uppgifter om näringsidkares skatteskulder. Uppgifterna om skatteskulder hos näringsidkare får endast användas för ändamål enligt beställaransvarslagen och upphandlingslagen.

I skatteskuldsregistret antecknas företag med skatteskulder på minst 10 000 euro. Information om vilka företag som ska antecknas i registret plockas ur Skatteförvaltningens uppgifter alltid i slutet av kalendermånaden. Företaget avskrivs utan dröjsmål ur registret när skatteskulden är betald eller en periodskattedeclaration som saknats har kommit in till Skatteförvaltningen.

Skatteskuldsregistret togs i bruk 1.12.2014 och det nås via webbtjänsten Företags- och organisationsdatasystemet (FODS).

Från och med början av september 2015 ska beställaren begära en utredning av avtalsparten om att företaget inte har en skatteskuld antecknad i skatteskuldsregistret eller begära en redogörelse av myndigheten om hur stor skatteskulden är. I skatteskuldsregistret antecknas som uppgift om skatteskuld uppgift om när företaget har sådana förfallna och obetalda skatter och avgifter på minst 10 000 euro som Skatteförvaltningen uppbär och för vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang eller en besvärmyndighet inte har förordnat att verkställigheten ska avbrytas.

Således ska beställaren i fortsättningen i första hand utnyttja det offentliga skatteskuldsregistret för att fullgöra sin utredningsskyldighet i fråga om skatteuppgifterna. Om uppgifter om företaget inte finns i skatteskuldsregistret, behövs inga ytterligare utredningar. Om det av skatteskuldsregistret framgår att avtalsparten har en skatteskuld som antecknats i skatteskuldsregistret, ska beställaren för att fullgöra sin utredningsskyldighet utreda skatteskuldsbeloppet genom att begära att avtalsparten lämnar ett intyg över skatteskuld.

Med tanke på fullgörandet av utredningsskyldigheten saknar det betydelse om en betalningsplan för skatteskulden har gjorts upp med Skatteförvaltningen eller inte.

Beställaren kan också i fortsättningen inhämta uppgifterna av en privat serviceproducent eller direkt av avtalsparten. Den sistnämnda möjligheten är det enda alternativet när det gäller utländska avtalsparter som inte är registrerade som filialer i Finland.

Utgående från utredningarna har beställaren möjlighet att bedöma avtalspartens beredskap att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Efter att ha erhållit utredningarna och konstaterat att avtalsparten är lämplig kan beställaren ingå avtal med avtalsparten. Beställaren kan fortfarande ställa egna krav vad gäller skatteskuldens belopp.

Enbart det att avtalsparten har en skatteskuld eller att en betalningsplan saknas för skatteskulden leder framöver inte till att beställaren kan påföras en försummelseavgift. Men om beställaren på det sätt som avses i 9 § måste ha känt till att avtalsparten inte har någon avsikt att fullgöra sina lagstadgade betalningsskyldigheter, kan beställaren påföras en förhöjd försummelseavgift. I denna bedömning kan också beaktas sådan skatteskuld för vilken det inte uppgjorts någon betalningsplan, om skatteskulden anses vara betydande med hänsyn till företagets storlek och verksamhetens omfattning.

Pensionsförsäkringar (5 § 1 mom. 4 punkten har ändrats)

Utredningsskyldigheten har preciserats så att med pensionsförsäkring avses pensionsförsäkring för arbetstagare. Beställarens utredningsskyldighet omfattar inte företagarnas FöPL-försäkringar.

Företagshälsovård (ny 5 § 1 mom. 6 punkten)

Till 5 § 1 mom. har fogats en ny 6 punkt om att beställaren är skyldig att av avtalsparten skaffa en redogörelse för hur företagshälsovården för arbetstagarna är ordnad. Utredningsskyldigheten kan fullgöras genom att avtalsparten för beställaren uppvisar ett avtal om företagshälsovård. Som utredning godkänns också en skriftlig redogörelse som avtalsparten själv har avfattat och av vilken det framgår hur den lagstadgade företagshälsovården för arbetstagarna är ordnad. Av utredningen ska då framgå åtminstone var det har överenskommit att företagshälsovården för arbetstagarna ska skötas. I det fall att avtalsparten vid ingåendet av avtalet ännu inte har någon skyldighet att ordna företagshälsovård, ska avtalsparten för beställaren lämna en utredning om hur avtalsparten ämnar ordna företagshälsovården för arbetstagarna.

Utredningsskyldigheten under avtalsperioden

Beställansvarslagen reglerar tiden före ingåendet av avtalet. Med hjälp av lagen reglerar man i regel inte beställarens skyldigheter under avtalsperioden. Huvudregeln har numera två undantag som gäller beställaren.

Utstationerade arbetstagare (5 § 2 mom. har ändrats)

Före ingående av avtalet känner avtalsparten inte alltid till antalet arbetstagare som ska utstationeras eller vilka arbetstagare utstationeringen gäller. Om en utländsk avtalspart i arbetssyfte i Finland utstationerar arbetstagare som avses i lagen om utstationerade arbetstagare, ska beställaren senast innan arbetet enligt avtalet inleds utreda hur den sociala tryggheten för arbetstagarna bestäms.

I fråga om utstationerade arbetstagare från EU- och EES-området visas detta med E101/A1-intyget, i fråga om utstationerade arbetstagare från länder med vilka Finland har ett avtal om den sociala tryggheten visas detta med ett motsvarande intyg och i fråga om utstationerade arbetstagare från ett tredjeland utan något avtal visas detta med uppgifter om tecknad pensionsförsäkring.

Dessutom ska beställaren vid ingåendet av avtalet förutsätta att avtalsparten, i fråga om sådana arbetstagare som utstationerats efter det att det avtalsenliga arbetet inletts, presenterar ett intyg över hur den sociala tryggheten för dessa arbetstagare bestäms, innan arbetstagarna inleder sitt arbete (5 § 6 mom. har ändrats). Beställarens skyldighet består i att denne tar upp frågan vid det tillfälle då avtalet ingås. Beställaren har däremot inte någon allmän skyldighet att säkerställa att avtalsparten fullgör sina förpliktelser under avtalsperioden, utan beställaren fullgör sina skyldigheter genom att vid det tillfälle då avtalet ingås skriftligen ta upp frågan om avtalspartens skyldigheter.

Avtalsparten bör lämna in intygen till beställaren innan arbetstagarna börjar arbeta. Avtalspartens skyldighet att lämna in uppgifter föreskrivs separat i lagen om utstationerade arbetstagare. Skyldigheten kan införas redan i anbudsfrågan och avtalstexten.

Särskilda bestämmelser om byggverksamhet

(ny 5 a § 2 mom., 6 mom. i den ändrade 9 §)

Om beställarens utredningsskyldighet i samband med byggverksamhet föreskrivs i 5 a § och gäller nu också avtalsperioden. Enligt det nya 2 mom. omfattar utredningsskyldigheten för en beställare med anknytning till byggverksamhet utöver det som föreskrivs i 5 § 2 mom. även skyldighet att utreda om alla utstationerade arbetstagare innan de inleder sitt arbete har gällande intyg över hur den sociala tryggheten för arbetstagaren bestäms. Det förutsätts redan i den gällande tillsyns- och rättspraxisen.

Syftet med bestämmelsen är att förhindra att lagen kringgås genom att ett intyg lämnas in endast för några arbetstagare innan byggnadsarbetet inleds, medan de flesta arbetstagare skickas till Finland i arbetssyfte först efter att arbetet inletts.

Försummelseavgiften kan ändå inte påföras om beställaren har fullgjort sina skyldigheter. I 9 § 6 mom. sägs att försummelseavgiften inte påförs för brott mot 5 a § 2 mom. om beställaren inte visste eller skäligen inte kan förutsättas ha vetat att de utstationerade arbetstagarna saknade gällande intyg över hur den sociala tryggheten för arbetstagaren bestäms.

Ändringar i påföljdssystemet

(9 § och 9 b § har ändrats, 9 a § har upphävts)

I dagens läge kan en förhöjd försummelseavgift endast påföras beställaren i vissa situationer i samband med byggverksamhet. Beställansvarslagens påföljdssystem förenhetligas så att påföljderna som påförs på grund av försummelse av utredningsskyldigheten ska bestämmas på samma grunder för alla beställare oberoende av att innehållet i utredningsskyldigheten varierar från bransch till bransch. En förhöjd försummelseavgift kan således komma i fråga också i annan verksamhet än byggande.

Påföljdssystemet blir strängare i och med att minimi- och maximibeloppen för försummelseavgifterna höjs. Försummelseavgiften bestäms till minst 2 000 euro och högst 20 000 euro. Den förhöjda försummelseavgiften är minst 20 000 euro och högst 65 000 euro.

Beställaren är skyldig att betala en försummelseavgift, om beställaren har försummat sin utredningsskyldighet enligt beställansvarslagen. Försummelseavgiften påförs förhöjd, om beställaren har ingått ett avtal med en näringsidkare eller företagsledare som belagts med näringsförbud eller om beställaren ingått ett avtal trots att beställaren måste ha vetat att avtalsparten inte har för avsikt att fullgöra sin lagstadgade betalningsskyldighet.

Lagen om utstationerade arbetstagare

Omsorgsplikten enligt lagen om utstationerade arbetstagare utvidgas för den som låter utföra arbetet. Målet är att öka de utstationerade arbetstagarnas och deras utländska arbetsgivares medvetenhet om de minimiarbetsvillkor som tillämpas på utstationerade arbetstagare i Finland och om den myndighet som utövar tillsyn över att lagen iakttas och ger råd angående lagen.

Lämnande av information om tillsynsmyndigheten (ny 8 c §)

Den som låter utföra arbetet ska lämna det utstationerande företaget skriftlig information om den myndighet som utövar tillsyn över att lagen iakttas och ger råd om den. Den skriftliga informationen ska vara verifierbar under den tid som det avtalsenliga arbetet pågår.

I praktiken innebär det att den som låter utföra arbetet ska skriftligen ge sin utländska avtalspart kontaktuppgifterna till ansvarsområdet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket i det område där arbetsplatsen är belägen. Den skriftliga informationen kan ges t.ex. i avtalet eller per e-post till den adress som avtalsparten har meddelat. Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket utövar tillsyn över att lagen om utstationerade arbetstagare iakttas och ger utländska arbetsgivare och deras arbetstagare råd i frågor som gäller lagen.

Tillämpningsområdet för bestämmelsen är detsamma som tillämpningsområdet för beställaransvarslagen. Informationsskyldigheten kan inte kringgå genom att avtalet delas upp i mindre delar.

Straffbestämmelse (9 a § har ändrats)

Om den som låter utföra arbetet eller en företrädare för denne underlåter att fullgöra den i 8 c § föreskrivna informationsskyldigheten, kan dömas till böter för att ha brutit mot lagen om utstationerade arbetstagare; en företrädare för den som låter utföra arbetet dock endast med beaktande av anvisningarna och förfarandena på arbetsplatsen.

FINLANDS KOMMUNFÖRBUND

Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma
verkställande direktör

Jonna Törnroos
jurist

Bilagor

Lag om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan­de av ut­omstående arbetskraft 678/2015

Lag om ändring av lagen om utstationerade arbetstagare 679/2015